

Part One- Ukázka z díla

Jára Cimrman

(Za zavřenou oponou se na melodii písně „Čechy krásné, Čechy mé“ ozve zpěv mužského sboru:)

Tuhle hru, co hrajem vám
napsal Jára Cimrman
Dílo je to zábavné
a dobře to dopadne
Řekněte všem sousedům
že je vstupné pár korun
a že tuhle novotu
hrajem taky v sobotu
a v neděli

ČÁST B

(předehra)

Výstup 1.

(Principál, Vypich, Vlasta, Vogeltanz)

PRINCIPÁL (volá za zavřenou oponou): Roberte, otevři oponu. Na scénu! Všichni na scénu!

(Opona se otevře. Na jevišti postupně vejdou Vypich, Vlasta a Vogeltanz, herci

kočovné společnosti. Označujeme je již jmény postav, které budou hrát v dramatu

VLASTA. Na scéně je už čeká Principál v invalidním vozíku opatřeném držákem pro uložení divadelního textu. Herci jsou už v kostýmech, byť neúplných či rozepnutých. Scéna – selská světnice – je již postavena, chybí jen postel s peřinami.)

PRINCIPÁL: Tak, přátelé, večer hrajeme. Představení je zachráněno.

VŠICHNI: No, sláva! Díky bohu!

PRINCIPÁL: A koho byste řekli, že jsem sehnal na záskok?

VYPICH: Na matku nevím, ale na Vavrocha bych tipoval Krámskýho z Příbrami.

PRINCIPÁL: Vejš.

VOGELTANZ: Macháčka od Sedláčkovejch?

PRINCIPÁL: Vejš. Mnohem vejš!

VYPICH: Na takovou glancroli by si moh trounout...

PRINCIPÁL: Stejně byste to neuhádli. Přijede sám Karel Infeld Prácheňský!

VŠICHNI: Ne! To není možný! No tohle! Vážně?

PRINCIPÁL: Přijede teď ve dvě vlakem z Plzně.

VYPICH: Tak já si zahraju se samotným Prácheňským.

VOGELTANZ: A kolik za to chce?

PRINCIPÁL: To víte, zadarmo to nebude. Každý mu dáme polovinu ze svého dílu.

To by mu mělo stačit.

VLASTA: Tak hrajeme jenom za polovic?

PRINCIPÁL: Za polovic. Ale když vezmete v úvahu, že bude vyprodáno, tak je to a

polovička docela slušnej peníz.

VYPICH: To je pravda. A potom: vždyť si zahraju se samotným Prácheňským. S

ním by člověk rád hrál možná i zadarmo.

PRINCIPÁL: Jistě. Taky ta dálka. Harcuje se z Plzně až sem a zase zpátky, to taky

něco stojí.

VLASTA: To je pravda.

PRINCIPÁL: A na to právě praskne druhá půlka těch vašich honorářů.

VYPICH: To znamená, že...

PRINCIPÁL: Ano, Karle, to znamená, že se ti splní ten tvůj sen hrát s Prácheňským zadarmo.

VOGELTANZ: Abych se přiznal, já bych radši hrál s někým jiným za peníze.

PRINCIPÁL: Víte, jak je pro nás to představení existenčně důležitý? Já přece nemůžu

říct, pane starosto, ta premiéra k vašim narozeninám se ruší, protože nám utekli

herci Bittner a Bittnerová! Ale to jim nezapomenu. To je zrada. To je kudla do zad.

VYPICH: V tom má prsty hlavně Bittnerka. Bittner sám by neodešel.

VLASTA: A máme někoho za Bittnerovou?

PRINCIPÁL: Nemáme, ale to nevadí. Budete dělat, jako že tam je, i když tam nebudete.

VYPICH: Moment, Jeníku, panímáma přece mluví, píše závěť!

PRINCIPÁL: Mluvit nebude, psát bude.

VLASTA: To chci vidět.

VOGELTANZ: Ale Prácheňský na to má jen pár hodin. Naučí se to?

PRINCIPÁL: Prácheňský? Viděls ho někdy hrát?

VOGELTANZ: Ne.

PRINCIPÁL: To je machr, přátelé! To je možná největší... Jen vejde na jeviště - po-

tlesk. Ani nemusí nic říkat.

BÁRTA (ze zákulisí): Tudy, mistře, račte dál.

(Na scénu vejde mistr v širokém uměleckém klobouku a se špacírkou v ruce, za ním

Bárta s jeho zavazadlem. Herecká společnost přivítá vzácného kolegu potleskem.)

PRÁCHEŇSKÝ: Nazdar, kolegáčkové! (Smekne klobouk a suverénním krokem projde jevištěm až na rampu, odkud pohlédne do „prázdného“ sálu.) Tady už jsem mým hrál. Kolik je tu míst?

PRINCIPÁL: Sto dvacet.

PRÁCHEŇSKÝ: Je to prodaný?

PRINCIPÁL: Našlapáno, mistře.

PRÁCHEŇSKÝ (zkusí akustiku, až se lekne): Ale té lípy se nevzdám! Je našeho

rodu od nepaměti! Mň, mň, mň... V prázdném sále to zní dutě, ale až přijdou lidé,

ono to bude lepší. Heleďte, všimli jste si, jak si který lidi kam sedají? Tak tady

vprostředku v první řadě místní honorace, to je jasný. Ale tady vlevo (ukáže příslušný prostor v hledišti), to je zajímavý, tady sedějí vždycky blbci. Uvidíte večer.

Já nevím, proč se stahují zrovna do těchhle míst. Tak co to dáváme? Říkal mi i tady kolegáček (ukáže na Bártu), že nějakou novotu.

PRINCIPÁL: Je to moje vlastní hra, mistře.

PRÁCHEŇSKÝ: To je myslím velká, velká chyba. Proč psát nové hry, když lidi chtějí

starý a osvědčený? Co byste říkali Maryše? Jed v kafi. To je drámo.

PRINCIPÁL (pokyne Bártovi a ten přistaví mistrovi doprostřed scény židli): Na Maryšu je nás málo, mistře.

PRÁCHEŇSKÝ: Nebo Lucerna. To se taky líbí. Ovšem kněžna nesmí bejt těžká. Já

jsem jednou přenášel přes močál Musilovou-Vébrovou... Znáte Musilovou-Vébrovou? Ona je jak dvě: Musilová, Vébrová!

PRINCIPÁL: Mistře, vy jste ale souhlasil, že zaskočíte v té naší novince.

PRÁCHEŇSKÝ: Jistě, jistě, já vím. Ale poslyšte, my teď dáváme u Budila jednoho

Ostrovského. To vám je zajímavý. Už ty jména: Pankratěvna Praskovna. Nebo Lazar Jelizarič Podchaljuzin. To má jeden co dělat, aby si zapamatoval, jenom jak se jmenuje.

(Herci nad těžkými jmény účastně kroutí hlavami.)

PRINCIPÁL (k Bártovi): Jozífkou, seznámil jsi mistra zhruba s dějem?

BÁRTA: Ano.

PRÁCHEŇSKÝ: Nebo Sysoj Psojič Rispoločenskij!

(Celá herecká společnost kromě principála opět vděčně sdílí s mistrem podiv nad ruskými jmény.)

PRINCIPÁL: Mistře, abyste se seznámil s figurama...

VLASTA (opozděně žasne): Psojič!

PRINCIPÁL (ho zpraží): Drž hubu! (K Prácheňskému.) Tak předně Vavroch.

PRÁCHEŇSKÝ: Vavrocha dělá kdo?

PRINCIPÁL: Vavroch jste vy.

PRÁCHEŇSKÝ: No jistě. Vavroch. Ano.

PRINCIPÁL: Já myslím, že je to váš obor, ne? Ten charakter. Tohle je vaše dcera, ovšem nevládní...

PRÁCHEŇSKÝ: Aha. Kdo napovídá?

PRINCIPÁL: Napovídám já. Tohle je doktor Vypich, rodinný přítel, a tady Jozífek

hraje Bártu, to je podruh na vašem statku. Tedy on ten statek vlastně ještě není

váš...

PRÁCHEŇSKÝ: Kde budete?

PRINCIPÁL: Budu napovídat z této strany. (Ukáže do zákulisí.) A tohle je důstojník

(ukáže na Vogeltanze), který soupeří tady s Bártou o Vlastu.

PRÁCHEŇSKÝ: A uslyším vás? Zkuste mi něco hodit.

PRINCIPÁL (odjede na vozíku do zákulisí a napovídá): V Českých Budějovicích by

chtěl žít každý.

PRÁCHEŇSKÝ: Cože?

PRINCIPÁL (přidá na hlase, takže ho i publikum zřetelně slyší): V Českých Budějovicích by chtěl žít každý!

PRÁCHEŇSKÝ: To jsem blázen, člověče... Zkuste to z druhé strany.

PRINCIPÁL (přejeje přes jeviště a opakuje z druhé strany): V Českých Budějovicích by chtěl žít každý.

PRÁCHEŇSKÝ: Že v Českých Budějovicích by chtěl žít každý?

(Všichni mistra s úlevou chválí, jak přesně to řekl.)

PRÁCHEŇSKÝ: Co je to za blbost? Byl jste někdy v Budějovicích?

PRINCIPÁL: To je replika, mistře. Namátkou jsem vybral...

PRÁCHEŇSKÝ: To já slyšel, už když jste byl támhle, ale nechtělo se mi věřit, že byste říkal takovej nesmysl. Panstvo, na Budějovice já mám ty nejhorší vzpomínky.

Bude potom večeře?

VYPICH: Bude. Po představení, mistře, bude slavnostní večeře. Starosta města to pořádá.

PRÁCHEŇSKÝ: Tak mi připomeňte, abych vám vyprávěl o Budějovicích. No, já to slyším z obou stran prakticky stejně, čili vy mi to házejte z té strany, jak jste byl

prve. a tohle bude můj plac. (Vymezuje prostor u boční kulisy.) Sem mi nikdo nelezte. Mimochodem. kdy přijdou dámy?

VYPICH: Které dámy myslíte?

PRÁCHEŇSKÝ: Myslím dámskou část ansámblu.

PRINCIPÁL: Tak v té mé hře jsou jen dvě dámské role. Panímámu bohužel nemáme, ale bez ní se hra obejde. A vaši nevládní dceru, jak jsem říkal, hraje tady Čeněk.

PRÁCHEŇSKÝ (si Vlastu prohlédne): Aha. No, konec konců proč ne. Když si ohlí

ten knír, proč ne.

VLASTA: V žádném případě se neholím! Kvůli jedné pitomé roli... Nota bene když u divadla končím.

PRÁCHEŇSKÝ: Vy končíte s divadlem, mladý muži? A proč?

PRINCIPÁL: To je tak. Čeněk s námi hraje pátým rokem a celou tu dobu si láme me

hlavu, proč on nemá na jevišti v žádné roli úspěch. A teprve před týdnem jsm

e na to konečně kápli: Čeněk nemá talent.

PRÁCHEŇSKÝ: Jděte! To se mi nechce věřit. Trochu hereckého talentu má přece každý. Pojdte, chlapče, zkusíme si něco. Talent já poznám po dvou třech slov

ech. Řekněte třeba: (zvolá vlevo) Tak kampak, Kuzmo Kuzmiči?

VLASTA (zvolá úplně stejně, jenže opačným směrem): Tak kampak, Kuzmo Kuzmiči ?

PRÁCHEŇSKÝ: Hm. Nemá talent. Kuzma je tamhle. (Ukáže vlevo.) A dneska s námi ještě musí hrát?

PRINCIPÁL: Bohužel.

PRÁCHEŇSKÝ: Ten konec, ten se vám poved. To už umím zpaměti: Tak končí naše komedie, zlo prohrává a dobro žije...

PRINCIPÁL: To jsem rád, že se vám to finále líbí...

PRÁCHEŇSKÝ: Já mám rád verše. Ona je to většinou pitomost, ale jak se to dá do

veršů, tak to úplně jinak vyzní.

PRINCIPÁL: Mistře, když dovolíte, vzali bychom tu zkouštičku od vašeho nástu

pu. Přátelé, výstup čtvrtý: Vavroch a předešlí!

PRÁCHEŇSKÝ Kdo začíná?

VYPICH: Vy, mistře.

PRÁCHEŇSKÝ: To vím, ale momentálně nevím jak.

PRINCIPÁL: Vidím před vraty doktorský sáně.

PRÁCHEŇSKÝ: Vidím před vraty doktorský sáně... (jde se podívat principálovi do textu)... a říkám si: že on je u nás doktor! A taky jo!

PRINCIPÁL: Krásně, mistře, krásně! Kam se hrabe Bittner, to se nedá srovnat.

PRÁCHEŇSKÝ (deklamuje v domnění, že mu principál napovídá): Kam se hrabe Bittner, to se nedá srovnat.

PRINCIPÁL: Ne, prosím vás, to tam nepatří, to já jen chválím váš přednes.

PRÁCHEŇSKÝ: Heleďte se, taková zásada: neříkejte mi nic, co nepatří do role. Protože já mám děsnýho pamatováka. A já to pak z té hlavy nedostanu. Co je tam dál?

(Nahlédne do textu.) Jak se daří nebožce, pane doktore? (Zarazí se.) Poslec hněte,

to je nějakej renonc, ne? Jak se daří nebožce? Jak se jí může dařit, je tuhá , ne?

PRINCIPÁL: Tím jsem chtěl vyjádřit, že Vavroch si přeje...

PRÁCHEŇSKÝ: Jakej Vavroch zase? Člověče, vy tam máte figur jak na orloji.

BÁRTA: Vavrocha hrajete vy, mistře.

PRINCIPÁL: Vy jako Vavroch už si přejete, aby panímáma zemřela, a tak už o n í

mluvíte jako o nebožce. A taky máte něco upito. Byl jste v hospodě s Helgou.

PRÁCHEŇSKÝ: Helgu hraje taky chlap?

BÁRTA: Ne, ta se tam vůbec nevyskytuje v té hře.

PRÁCHEŇSKÝ: Žádná Helga tam není? A s kým teda budu v té hospodě?

VŠICHNI: S Helgou.

PRÁCHEŇSKÝ: Aha. Poslyšte, kolegáčkové, známe přece společně celou řadu osvědčených kusů. Co kdybychom večer sehráli třeba Slepého mládence? Nebo Šumařovo dítě. A bylo by po starostech. Co říkáte?

PRINCIPÁL: Mistře, Šumařovo dítě i Slepého mládence bychom jistě svedli, ale

zdejšímu starostovi byla slíbena premiéra nové české hry. Tu hru jsem mu ded ikoval a on si toho velice považuje.

PRÁCHEŇSKÝ: No, jak myslíte... (Vzdychne a nahlédne principálovi přes rameno

do textu.)... Co ty tu děláš, Bárto? Víš dobře, že nesnáším čeládku ve světnici. Zuj

mi boty, když už jsi tady.

PRINCIPÁL: Chcete si zkusit to zouvání, mistře?

PRÁCHEŇSKÝ: To je zbytečný. - Víte, co bude myslím vůbec nejlepší, kolegáčko vé? Když mi ukážete, kde bydlím, já si s tou úlohou vlezu do postele, párkrát si ji

přelousknu a ono to půjde.

PRINCIPÁL: Dobře. A myslíte, že ani pohybově... to aranžmá si neprojedeme?

PRÁCHEŇSKÝ: Jakýpak aranžmá, prosím vás? Já budu stát tady. (Zabodne ukazová k

do prostoru, který si pro sebe vymezil.) Když dělám takovou kládu ze štégrajfu,

nemůžete po mně chtít nějaký riskantní toulky po jevišti... Jo, když jsem si jistej, to

já si klidně vyšlápnu až sem. (Přejde na forbínu.) Ale dneska s tím nepočítejte.

PRINCIPÁL: Jistě. A pro vaše uklidnění, mistře: když bude nejhůř, my praktikujeme

takový osvědčený trik - roli zvědavého invalidy. V případě, že se drama na scéně

nedejbože rozklíží, víte, kdyby nám to úplně vykolejilo, já sem vjedu a nasadím to

zpátky na koleje. Ale to jen skutečně v nejkrajnějším případě.

PRÁCHEŇSKÝ: Jo, jo. (Zamyšleně hledí z rampy do „prázdného“ sálu.) Hlavně a by

večer seděli blbci jenom tady vlevo...

(Opona)